

Yuganaddha-Sutta

Rozhovor s Áyukusala Therou (AT) vedla Bhikkhuní Vajira (BV),
Áyukusala Assama, Hokandara, 4. července 2005

- BV:** Bhante, právě jsem dokončila první hrubý překlad Yuganaddha-Sutty z páli do češtiny. Vyvstávají mi k tomu zcela specifické technické otázky. O tomto tématu čtyř kombinací meditace klidu a vhledu byly v předešlých dnech zaznamenány dva rozhovory. Se ctihodným Kálakusalou jsi mluvil o širších souvislostech a se mnou o vlastní problematice Yuganaddha-Sutty. A teďka se tě chci zeptat konkrétně.
- AT:** Hm. No a na co se chceš zeptat technicky. Co tam je. Protože tam jsou čtyři kombinace uvedeny a při překládání se obracíš, ctihodná Vajiro, ke své vlastní zkušenosti a k tomu, co jsme probírali vzhledem k těm postupům, jak se to dělá. Na co se chceš konkrétně technicky zeptat?
- BV:** Tak při tom překladu ty první tři kombinace vzhledu a klidu jsou mi jasné z toho, co tam je.
- AT:** Dobrý.
- BV:** Bylo tam pro mne jenom otázkou, jak v překladu zdůraznit ten vlastní meditační postup a dát tu jemu předcházející praxi do věty vedlejší.
- AT:** To *pubbangamam* jo, aby... *Samathapubbangamam* že je věta vedlejší, když jde o *vipassanu*. Jo.
- BV:** No. A u té třetí kombinace není v té suttě zmíněno, jak se to prakticky provádí, když se dělá meditace klidu a vhledu zároveň.
- AT:** Hm. Hm. Že je to jenom zmíněno, že se to dá dělat.
- BV:** Že se to dá dělat, ale není tam technický postup...
- AT:** O tom jsme něco už říkali a tam hlavním znakem toho, když se to dělá dohromady, je že primární meditační předmět a sekundární meditační předmět jsou v té samé oblasti. Že ty změny pomíjivost, respektive ta útrpnost nebo ta relativita je pozorována přímo na těch jevech toho primárního meditačního předmětu. Hm.
- BV:** Hm.
- AT:** A ta třetí metoda je vlastně ta metoda *ánápánasati*, která je popsána v textu Visuddhi-Magga. Hm. Dobře. Tak to by bylo k tomu třetímu, jak se dělá zároveň *samatha* a *vipassaná*. Hm.
- BV:** No a na co se tě ale hlavně chci zeptat je, to se týká vlastně té čtvrté kombinace, to je ta *dhammuddhaccaviggahita*. Co to vlastně přesně je ta *dhammuddhacca*. A to je vlastně první otázka nebo podotázka. A za druhé vlastně, jak je zklidňována v tom procesu *viggahita*.
- AT:** Hm. Takže *dhammuddhacca*, vzpoura jevů, jo? Hm. Kdy ty jevy neodpovídají tomu, co ten meditující prožívá a *viggahita*, jak to lze rozchodit. Jo? No a mi tomu říkáme česky rozchodit, zklidňování. Jo. Rozebrání tak, aby došlo ke zklidnění. Hm. Jít k té realitě.
- BV:** Bhante, rozumím tomu dobře tak, že při tom *dhamma uddhacca* se víc chodí čankamana nebo tam ...
- AT:** Ne ne ne.
- BV:** To nemá nic společného s tou meditací kráčení.
- AT:** Ne, to není vztaženo na žádnou meditační techniku. To je vztaženo na zacházení s těmi jevy. Tato sutta, Yuganaddha-Sutta má komentář, která je součástí kánonu. To je ta Patisambhidá-Magga, kde je celá jedna kapitola, celý jeden rozhovor věnován Yuganaddham. Jmenuje se Yuganaddhakathá. Že jo. A tam je vysvětleno, co všechno se vztahuje k těm termínům, k těm pojmům, které jsou uvedeny tady v té suttě. A to *dhamma uddhacca* je vlastně vysvětleno v Patisambhidá-Magga jako těch deset *vipassaná upakkilesa*. Jo. *Dhamma uddhacca*, vzpoura jevů nastává tehdy, když je mysl zklidněná a

ten meditující si myslí... dokonce někteří si myslí, že dosáhli už osvícení, *Nibbány*. Jo. Vidí světlo *obhása* a je tam těch deset poruch vhledu. Respektive... Jo?

BV: Hm.

AT: Je tam *obhása*, *ňána*, *píti*. Jo. Je tam *passaddhi*, *sukha*, *adhimokkha*, jo, že rozhodnutí...

BV: Odhodlání.

AT: Odhodlání, jo. *Paggáha*, *upatthána*. Jo?

BV: Jo.

AT: A právě všechny ... no a *upekkhá*, úplná vyrovnanost, *nikanta*, že člověk je nad tím. A právě těchto deset poruch vhledu je jmenováno na konci toho kanonického komentáře k Dhammuddhacca tématu. Jo. To je to vysvětlení Dhammuddhaccaváraniddesa. A tam je řečeno v páli:

obháse, ceva ňáne ca, pítiya ca vikampati

Když *vikampati*, když je rozhozený, když spolusouzní, je naladěný by se dalo říct, je naladěný na to osvícení *obhása*, jo, na to velké vědění *ňána*, na tu radost, na tu extázi, na ten orgasmus *píti* je naladěný *vikampati*.

passaddhiyá sukkhe ceva, yehi cittam pavedhati.

adhimokkhe ca paggáhe, upattháne ca kampati.

Kampati a *vikampati* je vlastně to samé, je naladěný na to. Je naladěný ...

upekkhávajjanáya ceva, upekkháya ca nikantiyá

Když je naladěný ten meditující na to *upekkhá*, na to osvícení a tak dále, na těchto deset stavů *imáni dasa thánáni*, těchto deset stavů, jo, tak v tom případě pak u něj dojde k zatmění, k popletení moudrosti. Jo. *Imáni dasa thánáni, paññá yassa pariccitá*. Jeho *paññá* je popletená.

BV: To *thánáni*, můžu tomu rozumět taky jako že na tom ulpí na těch deseti stavech?

AT: *Thána* je podklad, místo. Že jo. *Kamathána*. Jo?

BV: Hm. Jo.

AT: Takže, když na jedné z těchto ulpí, je na nich, staví na nich, jo, jeho vnitřní základna ... jo, jsou jeho vnitřní základnou jedna z těch deseti *upakkilesa*, jedna z těch deseti poruch. Tak potom je jeho *yassa paññá pariccitá*. Jo. Jeho *paññá* je to. Ale ten, který umí s tím zacházet, ten který je *kusalo* a to je zase řečeno v té Patisambhidá Magga a jsou to verše. Možná že to byly v kánonu někde a že se to ztratilo. Tam je pak řečeno:

Dhammuddhaccakusalo hoti. Dhammuddhaccakusalo, ten který je dovedný.

Dhammuddhaccakusalo hoti, na ca sammoha gacchati. U toho není *sammoha*, u toho není popletenost, u toho není zatemnění té *paññá*, jo. Nedochozí k tomu *na ca sammoha gacchati*.

Vikkhipati ceva kilissati ca, cavati cittabhávaná.

Vikkhipati na kilissati, bhávaná pariháyati.

Vikkhipati na kilissati, bhávaná pariháyati. Jo. Že je tam možnost, že to je tam ta *vikkhipa* ta *vikampaná*, že a je popletený, no a v tom případě právě *bhávaná* buďto ustává anebo se rozvíjí dál. To rozvíjení buďto funguje nebo nefunguje. No a pak je tam řečeno *na ca vikkhipate cittam na kilissati, na cavati cittabhávaná*. Takže to se všechno týká toho *dhammuddhaccakusalo hoti*. To je ten, který to umí. Jo. *Imehi catúhi thánehi cittassa sankhēpavikkhēpaviggahitam, dasa tháne sampajánátí 'ti*. Takže ten, který umí s tím zacházet a dostane se nad to, jo, tak ten právě dělá tu, ten umí tu *viggahítu*, rozchodit tu vzpouru jevů. Takže jinými slovy technicky, jak to pak, ctihodná Vajiro, dáš do toho překladu, to nevím, ale abys měla zatím tohleto technické vědění. Meditující má pokrok. A vidí světlo, má úžasnou *ňanu*, zaznamenávání, rozhodnutí, všechno mu funguje, jo. To je většinou potom co dosáhl *náma-rúpa-pariccheda-ňána*. Hm. Když má ten pokrok vhledu, že dokáže prokouknout ten vztah mezi *náma* a *rúpa*. Právě pak přicházejí tyto senzační, báječné, výborné stavy. Jo. Osvětlení, světlo, osvícení *obhása*. *Ňána* všechno ví, všechno mu jde, zaznamenává. No a to je těch deset *vipassaná upakkilesa*. A tehdy, když ten

meditující právě si myslí, jo, že je osvícený a všechno to, tak se mu vzpouřej ty jevy. Jo. Ta skutečnost mu do toho vltne a rozhodí mu to. Hm. A buďto je jenom zklamaný a pokračuje dál všímáním nádechu a výdechu, zdvihání, nesení, kladení. Jo. A nebo ale začne šilet. Myslí si já nevím, že je *arahant*, nebo *sotápanna*. Zkrátka a dobře lítá v tom. Může se stát, že v tom lítá tak, že přímo psychoticky. Jako ta takzvaná psychospirituální krize. Hm. A to je právě ta vzpoura těch jevů, jo, na vnější základně myslí. To neznamená, že venku. To může být v jeho vnitřním světě. Jo. Na vnitřní základně, jeho postoj, jeho stanovisko, na kterém stojí je ta osvícenost a vědění, moudrost a všechno. To je vnitřní základna myslí a na vnější základně myslí se mu to všechno rozsype. A to se může rozsypat v jeho myslí, ale i venku sociálně a tak dále. No a to je ta vzpoura jevů. Jo. Kdy ty jevy, kdy on není schopný to vnímat tak, jak to skutečně je *yathábhútam*. A já si myslím, že to *yathábhúta* je i uvedeno v tom Patisambhidá-Magga, v tom komentáři, jo, že když je tam tadyta problematika, tak že nedokáže vnímat podle skutečnosti *yathábhúta*. A teďka ty jevy se vzpouřej no a tam jde o to, aby ten člověk, když už je to *sotápanna* a stane se mu to na druhé stezce, jo, no tak by měl vědět, protože má tu znalost, to rozlišení *magga-amagga-vipassaná-ňána*. A když je ale na první stezce, tak buďto sám na to přijde nebo učitel mu řekne „Neblázni, půjdeš do lázní. Všímej si dál nádech, výdech, zdvihání, nesení, kladení nohy na čankamaně.“ A takže to je *dhamma uddhacca* vzpoura jevů, které jsou skutečné vůči tomu neskutečnému ulpění na vnitřní základně myslí, kde je osvícení, vědění, *obháse, ňáne*.

BV: A do toho přijde konfrontace s realitou.

AT: A do toho přijde ta konfrontace s realitou, no a teďka, aby to uměl rozchodit *viggahita*, aby to uměl rozebrat, no tak právě musí, když to dělá dovedně, když tam má ten skill, který buďto má sám nebo ho má od učitele, jo, tak pokračuje v té meditaci, pokračuje ve všímání a zaznamenávání. Jo. Dává přednost realitě, skutečně existujícím jevům před nějakým domýšlením se nebo zabeđením se do toho, že vidí světlo a ... Jo. Hm? A to je právě ten *dhammuddhaccakusalo hoti*. Takže to je k tomu technickému vysvětlení. V suttě Yuganaddha-Sutta v Anguttara-Nikáyi v té recenzi Chattha Sangáyana v barmském koncilovém vydání je to správně uvedeno v té suttě. Tam, jak si pamatuju, je, že ctihodný Ánanda vyjmenuje ty tři první, jo, *samathapubbangamam vipassanam*, *vipassanapubbangamam samatham*, *samatha vipassanam yuganaddham* vyjmenuje a pak říká *puna ca param, ávuso, bhikkhu*, a navíc, přátelé bhikkhové, jo. *Puna ca param, ávuso, bhikkhuno dhammuddhaccaviggahitam mánasam hoti*. Navíc to může být tak, že ten bhikkhu má mysl, jo, nebo dokáže to, je schopný, je způsobilý rozchodit tu vzpouru jevů. Jo a tam je právě tato první věta: *bhikkhuno dhammuddhaccaviggahitam mánasam hoti*. Tečka! A pak to pokračuje dál *hoti so, ávuso, samayo yam tam cittam ajjhattameva, santitthati* a tak dále. *Hoti so* pakliže tomu tak je. Právě tohleto *hoti so* chybí v té Patisambhidá Magga. Jo.

BV: Na to jsme přišli dneska, když jsme konfrontovali tu suttu z Anguttara-Nikáyi a ten komentář v Patisambhidá-Magga.

AT: Když jsme se dívali na to. A toho už si všiml ctihodný Ňanamoli. Při překladu mu to nesedělo.

BV: Jo?

AT: No jo. On tam má k tomu nějakou poznámku v tom překladu. Takže tady je důležité, že ctihodný Ánanda říká, že ten bhikkhu nebo bhikkhuní při té čtvrté kombinaci, že umí rozchodit tu vzpouru jevů. Jo. *Dhammuddhaccaviggahitam mánasam hoti*. A teďka tam ale ctihodný Ánanda vysvětluje, že když tomu tak je, jo, když to umí, tak při takové příležitosti, při takové *samayo* se ta jeho *citta*, ta jeho mysl uvnitř ustálí *santitthati*, jo, usadí *sannisidati*, stane se sjednocenou *ekodi hoti*, stane se soustředěnou *samádhiyati*. Jo. A pak se mu zjeví stezka, pak dosahuje stezky, pak se realizuje stezka. Takže tam je důležité to rozlišení. A to... to je prakticky neznámé. Hm. A tak je to i s jinými maticemi.

Jsou mniši, kteří umějí recitovat *buddha-ňánáni*, ale neumí je vysvětlit. U nás v Áyukusala tradici klademe velký důraz na to, že při recitování víte, co která *ňána* znamená. Hm. Zeptej se na to jakéhokoliv mnicha tady na Srí Lance, a tak je to i v Barmě nebo v Thajsku. No a zrovna tak je to s těmi, kteří snad někdy recitovali texty z Anguttara-Nikáyi. Možná je umějí i nazpaměť, ale to jsou výjimky. V žádném mnišské škole, na žádném mnišském semináři se nečte Ti-Pitaka celá. Jenom výběr uvedený v knize ochranných textů Pirit Pot...

BV: ... těch třicet jedna sutt a tím to hasne.

AT: Ano. To je základní výuka pro malé mnichy, až k úrovni maturity. Ale někteří jdou na úroveň doktorátu PhD. Když je někdo Dhammácariya, Tipitakavisárada, tak to znamená, že přečetl celou Ti-Pitaku, no tak to je, jako když má PhD. Hm. Ale jsou takoví, kteří mají PhD., kteří přečetli celou Ti-Pitaku, ale neuměli by ty obsahy vysvětlit. Kdo přečetl tu Anguttara-Nikáyu, tak přečetl i tu Yuganaddha-Suttu, ale nemluvil se stovkou meditujících o kombinacích klidu a vzhledu v jejich praxi tak, jako to děláme v tradici Áyukusala.

BV: Navíc ctihodný Ánanda říká, že jsou ty čtyři kombinace relevantní při dosažení arahanství.

AT: Ano. Samozřejmě se ale ta problematika těch čtyř kombinací *samatha* a *vipassaná* prezentuje už při první stezce. Hm. Takže abych to shrnul, tak důležité na té suttě je, technicky pro tvůj překlad, ctihodná Vajiro, že tam nějak zdůrazníš ty tři věty. Jo. Ta jedna věta začíná slovy *puna ca param*, což znamená „a navíc“ *ávuso*, tedy a navíc, příteli. Jo. Právě to je ta první věta o vzpouře jevů: *bhikkhuno dhammuddhaccaviggahitam mánasam hoti*. Jo. Tomu mnichovi nebo ten mnich, který je schopný to rozlišit nebo dosáhnout, tak ten je schopný i rozchození vzpoury jevů. To je právě ten čtvrtý způsob, ta čtvrtá kombinace vzhledu a klidu, jo. Takže je tu ta po *jháně*, pak je tu i *vipassaná* bez *jhány*, jo, *vipassaná*, která předchází, která vede k *lokuttara jháně*, pak *samatha* a *vipassaná* spojená a *puna ca param* za čtvrté jsou takoví, kteří jsou schopni právě projít přes tu vzpouru jevů a to je v té důležité větě. Hm. *Puna ca param, ávuso, bhikkhuno dhammuddhaccaviggahitam mánasam hoti*. Tečka! Jo. Co ale v některých edicích textu není rozeznáno, je to, že pak začíná nová věta: *Hoti so, ávuso*, pakliže je tomu tak, jo, to znamená, nastane-li tato *samaya*. *Hoti so, ávuso, samayo yam tam*, nastane-li tato *samaya*, pak tam je možné, jo, pak tedy *cittam ajjhatameva*, vnitřně se mysl *cittam santitthati* ustálí, *sannisídati* usadí, *ekodi hoti* stane se jednou *eka*, *samádhiyati* soustředí se. A to je druhá věta. Tečka! A třetí věta je: *Tassa maggo sañjáyati, so tam maggam ásevati bháveti bahulíkaroti*.

BV: Takže po dosažení stezky je nutno se v tom dále opakovaně cvičit, *ásevati*...

AT: Ano. A to je taky důležité. To je to, co mně říkali mí učitelé, na co mě upozorňovali ctihodný Munindra a ctihodný Ňánaponika. Po dosažení mi říkal: Tak a teďka jděte a cvičte to dál, ať máte zvládnutá ta dobrá sezení. Jo. Naučte se chodit do té *lokuttara jhány*. Hm. Jo.

BV: Takže když to se povede, tak pak ale je ještě doporučeno to *ásevati*, to opakování.

AT: Ano. Je nutné opakovaně se tomu věnovat. Doslova je řečeno: *So tam maggam ásevati bháveti* rozvíjet, *bahulíkaroti* nechat to zmohutnět, velké ať se to stane. *Tassa tam maggam ásevato bhávayato bahulíkaroto samyojanáni pahíyanti, anusayá byantíhonti*. *Byantíhonti* že se jich zbaví, že je vyloučí. Hm. Takže to dosažení stezky a plodu je proces, to není událost jednou pro vždy.

BV: Tak to by bylo k tomu čtvrtému...

AT: Já tě jenom chci ještě na to upozornit, ctihodná Vajiro, že na konci toho kanonického vysvětlení, v té *Dhammuddhaccaváraniddeso* je ten postup podrobněji rozepsaný, jo, jak ten mnich nebo ta mniška pak dělá *manasikára*. Jo. Že když mu vznikne to *obháse*, to osvětlení, tak si toho všímá, že je to *anicca*, že je to *anatta*. Jo. *Anattato manasikaroto obháso uppajjati*.

BV: Takže to se ta *dhammuddhaccaviggahita* zpracovává potom pomocí *yoniso manasikára*?

- AT:** Ano, to se k tomu používá. A sice velmi podobně jako je to členěno v Girimánanda-Suttě.
- BV:** Mě to napadlo právě, když jsem sama meditovala a stalo se mi to, že jsem vlastně přes to *yoniso manasikára* tu mysl mohla ovlivňovat. Ale když jsem jela v tom, co ta mysl vlastně předhazovala na té vnější základně, tak vlastně jsem byla ve vleku toho. Ale když jsem to stopla, ...
- AT:** Když jsi jenom na vnější základně, tak tě to rozhodí, tak v tom lítáš. A když jsi jenom na vnitřní základně, tak si myslíš „Takové problémy já bych neměla.“ Jo.
- BV:** Ale právě jsem si všimla, že tam byly okamžiky, kdy jsem zvažovala, rozumově jsem si říkala „To je blbost, prostě ta mysl mi to takhle jenom nabízí.“
- AT:** Ano.
- BV:** To je nabídka toho, abych nepokračovala dál v meditaci a zabývala se něčím, co si myslím, že je venku.
- AT:** Ano. Jakýsi nápad vypořádat se s tím...
- BV:** ...co si myslím, že mně rozhazuje tu meditaci.
- AT:** Zabývat se řešením problémů venku to je jeden extrém a druhý extrém je zabývat se tím, že jsem mimo „Já jsem osvícená mniška. Já bych nemohla mít takové problémy, jako mají tady ti mniši.“ Znáš přece osoby, které ulítávají do těchto extrémů? Jo?
- BV:** Hm.
- AT:** Takže to jsou ty dvě možnosti. Hm. Někteří mají tu tendenci toho domýšlivého „Mně ... pro mne ... já jsem byla dobrou mniškou vždycky. Pro mne nepřichází něco takového v úvahu.“ Jiní mají tu tendenci přehnané sebekritiky „Já jsem taková mniška, že všechny chyby vždycky mám.“ Jo?
- BV:** Bhante, není to také otázka *hīnamāny* a *mahāmāny*?
- AT:** Přesně tak. Jo. Domýšlivost, jak jsem dobrá. Domýšlivost, jak jsem špatná...
- BV:** Ctihodný pane, jak souvisí ty poruchy vzhledu *vipassaná upakkilesa* s domýšlivostí *mānou*?
- AT:** Není tam žádná přímá souvislost.
- BV:** Ne.
- AT:** Ty různé typy domýšlivosti se přestanou vyskytovat až při dosažení arahantství. Ale už předtím je možné si udělat jasno o tom, co se může vyskytnout na cestě. A k tomu patří vysvětlení problematiky *dhammuddhaccaviggahita*, které se v kánonu nalézá v Patisambhidá-Magga. A právě to je vázáno k tom výčtu těch deseti poruch vzhledu *vipassaná upakkilesa*, jo. A záleží na tom, jak ten, kdo je *dhammuddhaccakusalo*, jo, jak ten dovedný s tím zachází. Možná, že to k tomu překladu Yuganaddha-Sutty můžeš připojit, ctihodná Vajiro, ten poslední závěrečný verš z vysvětlení uvedeného v Patisambhidá-Magga.
- BV:** Děkuju, ctihodný pane.
- AT:** Rádo se stalo.
- BV:** Sádhu, sádhu, sádhu.

e-mail: ayukusala@volny.cz dhamma@volny.cz

Evropská Sangha Áyukusala: www.ayukusala.org
www.volny.cz/dhamma